

VELIKA BRITANIJA PODPRLA FRANCIO

Odklonila je zahteve Nemčije glede oborožitvene enakopravnosti. Nemški uradni krogi razočarani nad stališčem Anglije

London, 19. sept. — Velika Britanija je včeraj odklonila zahteve Nemčije glede oborožitvene enakopravnosti. Odklonitev vsebuje dokument, ki ga je objavil britanski zunanji urad. S tem se je Velika Britanija odločno postavila na stran Francije. Dokument naglašava, da zahteve Nemčije na podlagi mednarodnega zakona, versalskega in drugih pogodb niso upravičene.

Istočasno je bila ponudena Nemčiji enakopravnost drugače, ne vrste, kar naj bi ublažilo udarec, ki je bil zadan ponosu nemškega naroda. Ta ponudba priznava upravičenost nemških zahtev glede oborožitvene sile bivših zaveznikov. Versalski pakt namreč izrecno naglašava potrebo razorožitve, toda ne določa datuma, kdaj naj se to izvrši.

Berlin, 19. sept. — "Nemci, spomnite se! Sovražnik je zunanji!"

To je bil velik naslov članka, katerega je včeraj objavil nacionalistični list "Montag", v katerem komentira noto Velike Britanije, v kateri je slednja odbila zahteve Nemčije glede oborožitvene enakopravnosti. Noto je izročil baronu Konstantinu von Neurathu, nemškemu zunanjemu ministru, sir Horace Rumbold, britski poslanik v Berlinu.

Stališče Velike Britanije je s te vidno vzdržljivo nemške uradne kroge. Kancelar Franz von Papen je takoj podal izjavo, v kateri pravi, da britski dokument ne bo spremenil odloka Nemčije, v katerem je naznanila, da se ne bo udeležila razorožitvene konference, ki se odpravi v sredo v Ženevi, dokler bivši zavezniki ne ugodijo nemškim zahtevam.

Glasi slovenske nacionalistov je označilo britsko noto za kompromis, s katerim skušajo vplivati na Nemčijo, da bi poslala svoje reprezentante v Ženevo. "Stališče Velike Britanije je resna stvar za Nemčijo," pravi list. "Bila bi velika nevarnost za Nemčijo, ako bi skušali prikriti to dejstvo. Nemčija ne more sprejeti britskega kompromisa pod nobenim pogojem."

Aretacija katoliškega duhovnika v Mehiki

Mexico City, 19. sept. — Po dveh letih in dveh mesecih, odkar je bil umorjen novoizvoljeni predsednik Mehike Obregon, je policija v San Angelu naznanila aretacijo katoliškega duhovnika Jimeneza.

Misteriozni "father" Jose de Jesus Jimenez je bil aretiran prošle sredo. Sprvega je tajil svojo identiteto, kasneje pa se je podal. Duhovnik je bil potem odveden v zapor, njegov slučaj pa je bil izročen v roke federalnega distriktnega pravdnika.

Pravijo, da se je Toral, morilec Obregona, izpovedal Jimenezu, predno je izvršil zločin, in da je Jimenez blagoslovil revolver, iz katerega je Toral oddal šest krogel na Obregona. Toral je bil justiciran šest mesecev po storjenem zločinu.

Španska vlada izgnala rebelne monarhiste

Madrid, 19. sept. — Vlada je poslala 105 plemenitav in vojaških častnikov, ki so sodelovali v zadnji neuspešni revolti proti republiki, v izgnanstvo. Naložila jih je na parnik Espana, ki jih je odpeljal na kazniški kolonijo na vročem obrežju Afrike. Med izgnance je tudi kapetan Justo Sanjurjo, čigar oče je bil voditelj revolte in obsojen na smrt, a je vrhovno sodišče pozneje spremenilo smrtno kazen v doživetno ječo.

Gandhi se pripravlja na gladovno stavko

S tem hoče prisiliti britsko vlado na revizije načrtov glede reprezentacije v pokrajinskih legistaturah

Bombaj, 19. sept. — Mahatma Gandhi, voditelj indijskih nacionalistov, se je pričel pripravljati na dolgo gladovno stavko, v kateri bo vztrajal do smrti. Skerčil je že dijetno in prenehal s te lovadbo.

Gladovna stavka bo protest proti britski vladi in njenim načrtom reprezentacije v pokrajinskih postavodajah, katero smatra on za krivično, ker se zastopnikom zatiranega sloja odreja enakopravnost. Izjavil je, da se vedno upa, da se bo situacija spremenila in da bo britska vlada v zadnjem momentu revidirala svoje stališče.

Iz uradnih krogov se poroča, da bo "svetniku" podeljena večja svoboda, kadar bo pričel z gladovno stavko. Običajne restrikcije, ki so v veljavi za jetnike, bodo odpravljene in morda ga bodo prestavili iz yerravda je jetnišnice, v kateri se nahaja že več mesecev, v privatno stanovanje. Dovolili mu bodo tudi sestanke s političnimi voditelji, na katerih bo lahko svobodno razpravjal o soluciji indijskih problemov.

Farmarska organizacija razglasila splošno stavko

Pozvala je farmarje v agrarnih državah, naj se ji pridružijo

Sioux City, Ia., 19. sept. — Eksekutivni svet National Farmers' Holiday Ass'n se je na svoji včerajšnji seji odločil za splošno stavko. Povabil je farmarje v centralnih, zapadnih in južnih državah, naj prenehajo s pošiljanjem žita in živine na trge, dokler se ne dvigne cena. Druge proizvode kot maslo, smetano in jajca lahko prodajajo.

Ako se v teku tridesetih dni ne zvišajo cene tem produktom, jih morajo pridržati doma; čeprav se uničijo, se glasi odlok eksekutivnega sveta.

V eni resoluciji, ki jo je sprejela eksekutiva, je rečeno, da je piketiranje cest, ki vodijo v Sioux City, doseglo svoj namen, toda želi, da se s to akcijo preneha. Namesto piketiranja naj skušajo farmarji pregovoriti pridlokelce na tržišča, dokler se ne zvišajo cene na stopnjo, da bodo krile stroške produkcije.

V drugi resoluciji eksekutivni svet urgira farmarje, naj se strnejo v organizacijah, ki bodo vodile odločen boj proti pravljanju zadoženih farm na javni dražbi in proti evikcijam prihodnje zimo.

Avstrijski fašisti izpustili divje prašiče v goščah

Dunaj, 10. sept. — Grupa nacijske je izpustila večje število divjih prašičev iz zoološkega vrta na goščah Lainz kluba. Prašiči so razšli zemljo in prepodili igralce. Člani tega kluba so povetini inozemski diplomati.

Pred enim mesecem so fašisti napadli člane tega kluba in razdejali verando. Več diplomatov je bilo pri tem ranjenih. Voditelj napada so bili aretirani in obsojeni v zapor.

Z namenom, da se maščujejo, so nacijski prežezali žično ograjo, v kateri so se nahajali divji prašiči, in jih spustili na goščah, ki meji na zoološki vrt.

Podonavska konferenca se izjalovila

Rim. — Konferenca petnajstih evropskih držav, ki je bila odprta pred dvema tednoma v Stresu, Italija, je bila 17. t. m. zaključena. Dosegla ni ničesar in finančni in ekonomski problemi, ki so bili predmet diskuzijam so ostali nerešeni.

PRED NOVIMI VOLITVAMI V NEMČIJI

Vlada odredila nove volitve na 6. novembra. Vse politične stranke se pripravljajo na vročo volilno kampanjo. Izjave voditeljev

Berlin, 19. sept. — Papenova baronska vlada je odredila nove parlamentarne volitve na 6. novembra, novoizvoljeni parlament pa se bo moral sestati na svojem zasedanju najkasneje 6. decembra. To pomeni, da bo Papen ostal na krmilu kot diktator najmanj trinaest tednov, predno bodo reprezentanti nemških volilcev dobili besedo v vladi.

Volilna kampanja se je že pričela. Glavna bitka se bo vršila na treh glavnih političnih frontah. Vlada, socialni demokrati in nacijski so že podali izjave, v katerih naglašajo cilje svojih platform.

George Strasser, ki je poleg Hitlerja najvplivnejša osebnost v fašistični stranki, je v svojem govoru na shodu v Monakovu poudaril, da so nacijski izgubili najmanj en milijon glasov, ker so pred zadnjimi splošnimi volitvami tolerirali Papenovo vlado.

"Ako ne bo fašistična stranka zadržala obstoječega režima, tedaj Nemčiji preti vlada oborožene sile, ki bo trajala najmanj pet mesecev in bo še bolj razkosala nemški narod," je dejal Strasser.

Hugo Schaeffer je v svojem govoru na kongresu krščanskih strokovnih uni v Dueseldorfu govoril o vladnem programu pomožne akcije za brezposelne.

Otto Wels, vodja socialnih demokratov, je silovito napadel reakcionarne elemente, ko je nastopil na shodu svoje stranke v Lipkem.

"Opozicija upa," je dejal Wels, "da bo uspeša v svojih načrtih in uničila vse socialne pridobitve, ki jih je izvojevalo delavstvo. Nepovedala je boj socialnim reformam, toda mi smo prepričani, da bo demokracija končno zmagala."

Sedaj je v teku akcija za organiziranje predsedniške stranke. Sto reprezentantov raznih slojev in poklicev je ustanovilo organizacijo, katere bo podpirala zunanjo in notranjo politiko kancelarja Papena in predsednika Hindenburga. Voditelji so naznanili, da bodo skušali pritegniti v organizacijo vse tiste elemente, ki so nezadovoljni z obstoječo politično situacijo.

Prince August Wilhelm, sin bivšega kaiserja, je na shodu v Berlinu dejal, da se nacijski zavedajo resnosti situacije in da se bodo odločno borili proti nasprotnikom ter še nadalje zvesto podpirali svojega voditelja.

Pravilica o prisilnem delu v sovjetski Rusiji

Sedaj so izšli v knjigi, v kateri je avtor preizkusil gotovitve angleških lesnih podjetnikov

New York. — (FP) — V nekaterih krogih je govoričenje o prisilnem delu v Rusiji postalo šport, katerega se ne morejo odvaditi. Za te obdolžitve nimajo drugih podlag kot govornice, prezejo pa vse protidokaze.

V ta krošek spada tudi H. Heasel Tiltman, ki je spisal knjigo "The Terror in Europe." V njej je ponovil vse obdolžitve raznih reakcionarnih elementov glede prisilnega dela v Rusiji. Da bi stvar izgledala bolj verjetna, poziva v knjigi sovjetje, naj dovolijo britakim in ameriškim novinarjem v Moskvi, da preiščejo delovne razmere v sibirskih gozdovih, kjer baje prisilno delo obstoji.

To se je že zgodilo, ko je sovjetska vlada lansko leto dovolila odboru britakih lesnih interesov, da je nemoteno iskal prisilno delo v raznih sovjetskih šumah, a ga ni našel. Temu odboru je vlada dala na razpolago tudi motorno ladjo ter mu dovolila njihovega tolmača, Angleža Priestleyja, ki pozna Rusijo in obvlada ruščino.

Ta komisija v svojem poročilu med drugim pravi, da ni našla "nobene prisilnega dela v severnih lesnih pristanških. Obiskali smo Leningrad, Kem, Soroko, Onego, Keret in Arhangelsk. Potovali smo kot smo sami hoteli. Povod smo našli dobre delovne razmere, ljudstvo zadovoljno in prično pri delu na podlagi pogodb, ki so bile sklenjene med lesnim trustom in delavskimi odbori. Kot delodajalcem, so nam delovne razmere znane toliko dobro, da nas ne more nihče varati."

Suspenzija obravnave proti anti-fašistom

Rim. — Obravnava proti trinajstim anti-fašistom, ki se je imela otvoriti 17. septembra pred vojaškim tribunalom za zaščito države, je bila suspendirana. Možnost je, da bo vlada odpravila ta tribunal in proglasila amnestijo za nekatere politične jetnike, ker se je med ljudstvom pojavila velika opozicija proti draističnim kaznim, ki jih nalaga to sodišče.

Tribunal je bil ustanovljen pred šestimi leti. V tem času je postal nad 4,000 oseb, ki so bile obtožene prestopkov proti državi, v dolgoletne ječe. Mnogo je bilo obsojenih tudi na smrt. Profesor Pietro Francisci, pravosodni minister, je bil sedaj instruiran, naj revidira kazenski zakonik, da bo odgovarjal novi situaciji. Osebe, obtožene političnih prestopkov, bodo prišle pred civilna sodišča, ako bo vojaški tribunal odpravljen.

DELAVSKE DEMONSTRACIJE PROTI VOJNI

"Vojna vojni" je bilo geslo Anti-vojnega kongresa v Amsterdamu

Amsterdam. — (FP) — Anti-vojni kongres v Amsterdamu je bila impresivna demonstracija temperamenta evropskega delavstva.

Povečini so bili delegati mladi delavci. Prispepi so na kongres iz 49 različnih dežel in govorili so več kot 27 jezikov, toda pri vsaki sugestiji, naj pokažejo svojo stališče proti vojni, so vstali in z glasnimi vzkliki poudarili svojo odločnost in opozicijo proti novemu klanju.

Impresiven je bil tudi velik javni shod v Parizu, kjer so francoski delegati podali svoja poročila o zaključkih kongresa. Nad deset tisoč ljudi se je zbralo v dvorani, da silijo delegate, krog trideset tisoč pa se je zbralo pred poslopjem, ker ni bilo v dvorani prostora za nje.

Velikina te demonstracije je bila tem bolj značilna, ker jo je skušalo pariško časopisje ignorirati. Le komunistični list "l'Humanite" je objavil daljše poročilo, ostali pa so jo le na kratko omenjali. Kot govorniki so nastopili komunisti, socialisti, voditelji uni, pacifisti in kmetje. Pariz ni videl take demonstracije že več let.

"Vojna vojni" je bilo geslo delegatov, ki so se udeležili kongresa. Henri Barbusse, sloviti francoski pisatelj, je poudarjal to geslo v svojem otvoritvenem govoru. Drugi slavni pisatelj Romain Roland, ki se ni mogel zarditi boleznj udeležiti kongresa, je naglašal to geslo v svojem pizmu na delavstvo, naj se združi brez razlike na stranke in vodi borbo proti vojnjam.

Barbusse je dejal, da je kongres zgodovinskega pomena, ker delegatje reprezentirajo 30,000 organizacij s tridesetimi milijoni članstva.

Gorki, Radek in Lunačarski, sovjetski voditelji, se niso mogli udeležiti kongresa, ker jim je holandska vlada odrekala vizume, toda vseeno so bili počaščeni v posebnih resolucijah, katere je kongres sprejel. Prav te resolucije so vsebovali tudi protest proti holandskemu zunanjemu ministru, ker ni dovolil vatopa sovjetskim voditeljem.

Vojna je v ozračju Evrope. Munijske tovarne obratujejo s polno paro. Evropski delavci vedo to in na milijone jih je pripravljenih na odločen boj proti imperialističnim vojnjam. Potrebujemo samo voditeljev, ki bodo lahko organizirali ogromno maso za uspešno borbo proti vojnjam.

Sodnik vzdržal zakon proti injunkcijam

Odklonil je izdati sodnijsko prepoved proti stavkarjem

Washington. — Zvezni zakon proti injunkcijam v delavskih sporih je vzdržal prvo preizkušnjo, ko je federalni sodnik O'Donpreprič piktiranje in nositev zavrgel aplikacijo za sodnijsko prepoved proti krznarskim delavcem, ki so na stavki.

Injunkcija je iskal lastnik Capitol Fur Shop s namenom, da prepreči piketiranje innositev napisov. Aplikacija za injunkcijo je navajala razna "naailja."

Odvetnik uni je argumentiral proti izdaji sodnijske prepovedi na podlagi zveznega zakona proti injunkcijam in tudi smagala. Unijaki voditelji amatrjo ta slučaj za prvo preizkušnjo tega zakona in so veseli zmage. Na drugi strani so pobiti pa openšarparski interesi, ker slutijo, da bodo ob to protidelavsko orojie, ako bo tudi vrhovno sodišče vzdržalo zakon, kadar pride pred njegov tribunal, kar se zgodi prej ali slej.

Intelektualci podpirajo tudi Fosterja

Formirajo kampanjski odbor za podpiranje komunistične stranke in njenih kandidatov

New York. — (FP) — Znak, da se vplivni ameriški intelektualci nagibajo na levo, je proglašal skupine profesorjev, pisateljev, arhitektov in umetnikov za formiranje kampanjskega odbora za podpiranje komunistične stranke in njenih kandidatov.

"Edini efektivni protest proti kaosu, veliki potratnosti in nepopisni miseriji, ki sta zapopadeni v sedanjem ekonomskem sistemu, je glasovanje za komunistične kandidate," pravi v oklicu.

Oklic so med drugimi podpisali Lincoln Steffens, pisatelj; W. L. Chappel, tajnik Methodist Federation of Social Service; prof. Newton Arvin, Smith College; Sidney Howard, pisatelj; prof. F. L. Schuman, University of Chicago; Bruce Crawford, novinar; Sherwood Anderson, John Dos passos, Theodore Dreiser in Miriam Allen deFord, novellati; Adolph Dehn in Alfred Frueh, umetnika, ter Maxwell Hyde, arhitekt.

Pred štirimi leti je le par intelektualcev podpiralo komuniste. Drugi so bili za Thomasa, večina za Al Smitha, nekateri pa so se vzdržali glasovanja. "To le pokaže, da se ameriški intelektualci nagibljejo na levo," je pojasnil eden od njih.

Ta skupina intelektualcev predstavlja le bolj drzne in romantične liberalce, ki so v teh letih krize postali razočarani nad kapitalizmom. Bolj znano radikalno zgodovino ima za se boj le Dreiser. Lincoln Steffens je bil pred vojno aktiven v liberalnem gibanju za "očiščenje korupcije v politiki." Lanako leto je o tem spisal knjigo, v kateri izraža veliko razočaranje nad "politiko".

Na drugi strani podpirajo Norman Thomasa prav tako slikoviti in vplivni intelektualci, ki se zbirajo krog Lige za neodvisno politično akcijo. V New Yorku so formirali "odbor pettisoev" za Thomasa in Maurerja.

Ce bi bila kriza toliko odprla oči ameriškemu delavstvu kot jih je ameriškimi intelektualcem in liberalcem, ki so se pred štirimi leti povečini navduševali za Al Smitha — najbrž bi se nekateri tudi letos, ce bi bil nominiran mesto Roosevelta — bi kapitalističnim politikom slabja predla. V koliki meri je ta revolta razredno zavedna in v

TELEFONSKA DRUŽBA HOČE VELIK PROFIT

Dividende skuša kolektirati tudi od zvođenole kapitalizacije

Washington. — Med tukajšnjo telefonsko družbo Chesapeake & Potomac in vladno Public Utilities komisijo je v teku boj, ki je za splošno zanimiv valed tega, ker pokazuje način, po katerem javnopravne družbe odirajo odjemalce.

Sporno vprašanje je kapitalizacijska struktura te družbe in cene telefonov. Kompanija je kapitalizirala za 18 milijonov. V svrhu telefonskih prirobojn pa je družba dvignila vrednost svojega podjetja za 36 milijonov in inasitira, da morajo biti cene telefonov tako visoke, da bo lahko plačevala dividende in obresti od te vsote.

Ker je bilo v podjetje faktično investiranih le osam milijonov, to pomeni, da družba zahteva 27% dividende na vložen kapital.

Izvedenec vladne komisije W. A. Roberts je ocenil vrednost podjetja na bazi reprodukcijah stroškov, manj znanih vrednosti, na 23 milijonov. Ker je med njegovimi in družinskimi številkami velika razlika, avgestira kompromis in je kot gentleman pripravljen priznati družbi pravico do dividend od 26 milijonov.

Obresti in dividende so glavni princip in steber kapitalizma. Pri tej telefonski družbi, ki je tipičen eksampler kapitalističnega podjetja, so tri oslroma štiri kapitalne baze — faktično investiran denar v podjetje (28,000,000), delniška kapitalizacija (18,000,000), faktična vrednost podjetja (23,000,000) in po družbi navedena vrednost (23,000,000) od katere hoče vleči dividende in obresti.

Ta finančna struktura družbe je velike važnosti za odjemalce telefonov, ker se tiče v prvi vrsti njihovih šepov. Ce se smatra 6% obresti kot primerne, bi morali letno prispevati v svrhu od prve vsote (osmih milijonov) \$480,000; od druge \$1,080,000; od "kompromisne" vrednosti (23,000,000) \$1,560,000 in od družbe navedene vrednosti \$2,160,000.

Poglabitev v te številke in v vso kapitalno strukturo pokazuje finančno piramido kapitalistične družbe. Lastniki te družbe, ki je tipična, zahtevajo obresti in dividende od \$28,000,000, v podjetje pa je bilo faktično vloženih le osam milijonov, od katerih naj bi bili odjemalci obvezani plačevati obresti, dokler ljudstvo ne zavre profitnega sistema.

Glede faktične vrednosti podjetja kot jo je določil vladni izvedenec, je treba pojmiti, da ne predstavlja faktično investiranega kapitala razen osmih milijonov, ampak del previsokih cen, katere je družba računala odjemalcem in jih vložila v podjetje, ostali del pa porabila za dividende in obresti.

Odjemalci so potem visokih cen torej prispevali pretežno večino kapitala za zgraditev podjetja — dve tretjini po izvedenčevi ocenitvi — in obenem tudi plačevali dividende in obresti od tega denarja. To je torej tisti "riziko" kapitalizma, na katerem so zrasla baronska bogastva modernih piratov.

Fitzpatrick ponovno izvoljen Chicago. — Čikaška delavska federacija je zadnje nedeljo ponovno izvolila Johna Fitzpatricka za predsednika in Edwarda N. Nockelsa za tajnika. Fitzpatrick je že 26 let predsednik Čikaške federacije.

koliki meri le golo reagiranje proti silni miseriji in kapitalistični impotenci, je pa drugo vprašanje.

Tekstilni delavci v Angliji na stavkovni straži pred tovarnami v Todmordenu.

Vesti iz Jugoslavije

Kongres Zveze delavskih žen in deklet

Zveza delavskih žen in deklet je imela dne 4. septembra 1932 v Ljubljani svoj četrti redni kongres, ki se vsi vsako drugo leto. Ob navzočnosti nad trideset delegatkin se je vršil kongres pod predsedstvom s. St. Grezgarje, ki je podala tudi poročilo o dosedanjem delovanju zveze. Kongres je pozdravil predvsem s. Stanko v imenu Strojarske komisije in v imenu Delavske kulturne zveze "Svoboda" s. dr. C. Jelenec. Oba sta podarila smernice delavskemu gibanju ter pozivala k solidarnemu sodelovanju vseh panog delavskih organizacij. S. Stanko je organizaciji predložil potrebo pritegnitve žene v delavsko gibanje, zbiranja mladine in iskanih stikov z ženskimi organizacijami delavcev. S. Jelenec pa je poudaril, da imata "Svoboda" in "Zveza" isti cilj, zato sta enotna in solidarnost potrebna. Tembolj je to danes potrebno, ker hočejo razmere zbrati smisel za delavsko gibanje. Poročilo predsednice navaja prirejanje predavanj, o političnih kolonijah in raznih vlogah na strokovno komisijo, o kateri urad za zavarovanje delavcev zaradi namestitve zdravstvenih in specializiranih. Zveza se je izjavljala tudi k raznim splošnim akcijam, ne da bi se oddaljila od stališča delavskih žen in deklet. Zveza se je bavila tudi s vprašanjem gospodinjstvih pomočnic (služkinj) ter so se deloma pokazali uspehi, kakor je težko ravno s temi delavkami, ki so v popolni odvisnosti dela in delodajalcev. Zveza pa je moralno podprla društvo za zobni polski ambulatorij in društvo "Sola in dom." Čez dve leti bo desetletnica obstoja naše Zveze. Ta jubilej hočemo poveljati z razvojem svoje organizacije in enotno izpremembo sedanjih pravil. Tajnica s. Selanova je podala poročilo o pismenem poslovanju ter o stanju organizacije. Članice imajo podružnica Jesenice 317, Črna 104, Ptuj 58, Ljubljana 108. V celoti pa je članic 617, v zadnjih dveh letih se je dvignilo število za 290. Omeniti je treba, da se je v najtežjem času pojavilo sicer nazadovanje, toda sedaj se organizacija lepo razvi-

Radio aparati letošnje sezije

Sezija za radio je v jeseni in pozimi. In ker radio še ni neaj ustaljenega, ampak se še merom živahno razvija, prinese prav vsaka sezija nekaj novega, sicer ne toliko v oddaji, pač pa v sprejemanju. Vsaka sezija je značilna po nekaterih tipičnih novostih v sprejemnih aparatih, s katerimi skušajo premagati nedostatke, ki so se pokazali v praksi minule sezije. Tudi letošnji sprejemni aparati, ki jih je industrija nedavno predstavljala interesom na velikih radio-razstavah v Berlinu in Londonu, kažejo precejšen preokret napram lanskim. Značilno je, da je konstrukcija letošnjih prejemnikov bolj diktirala razdelitev oddajnih postaj, kar pa sam prirodni razvoj tehnike sprejemanja. Ker se oddajne postaje povsod razmestjujejo s čedalje večjimi razdaljami, ne zadostujejo več aparati starih sistemov z enim, dvema ali tremi resonančnimi krogi, za ostro ločitev posameznih postaj, zlasti ne v bližini močnih postaj. Sicer se lahko vsak aparat tako uredi, da ga je mogoče kakor nož ostro nastaviti na to ali ono postajo, toda taka nastava se brido maščuje z nenaravnostjo glasu. S tako selektivnostjo se ne pride nikamor, ker aparat v tem primeru nima dovolj visoke tone in reprodukcija postane zamolkla, brezrazna. Moderni aparati potrebujejo posebno izločevalno resonančno krivuljo, ki enakomerno zajame vse tone, tako da pri reprodukciji ničesar ne manjka in ni ničesar odveč. Tem zahtevam se da najbolje ustrezijo tako zvanim superheterodinskim aparatih in industrija se je letos skoro brez izjeme lotila te edine gladke poti. Ker je med posameznimi oddajnimi postajami po zdaj ve-

ter z zvočnimi prirovi, s katerimi se lahko spreminja barva glasu.

Ce pregleduješ poročila s letošnjih razstav ter prebiraš propekte in inserate, dobiš vtis, da letos razen superheterodinskih vobče ni napredaj drugih modernih aparatov, da je industrija na male kape, ki premorejo samo cenene aparate, popolnoma pozabila. V resnici pa se dobe tudi navadni sistemi samo v izboljšani obliki, da jih na oko kar ni prepoznati od starih tipov, ki so res popolnoma izginili.

Vprašanje je, če je bil ta preustroj res tako zelo potreben in če se ujema s današnjim stremljenjem po racionalizaciji? Odgovoriti se da samo s preudarkom, da nima pomena odgovoriti za neki učinek več materiala in dela, nego je nujno potrebno pri trenutnem stanju tehnike. S tem, da se je industrija vrgla na izkoriščanje samo najmodernejšega materiala, (navadne elektronke so se morale n. pr. popolnoma umakniti elektronkam z zaščitenim mrežo in modernim pentodom), so morali seveda izginjati tudi stari ljudski aparati na tri elektronke s enim resonančnim krogom in tudi njih nekoliko močnejši vrstniki, ker nima pomena, da bi se še gradili, ko se pa s modernimi elektronkami v drugačnih stikih več doseže. Za letošnje vrstni red sprejemnih aparatov naslednji: Dvocevnik s enim resonančnim krogom je najcenejši aparat, toda znatno boljši od starega tricevnega s enim krogom. Za sprejemanje v mestih, kjer ni močne postaje in za deželo se bo uporabljal tricevni sprejemnik z dvema resonančnima krogi in pri nekoliko slabših sprejemnih razmerah njegov sovrstnik na štiri elektronke, s tremi resonančnimi krogi. Njemu enak po jakosti in selektivnosti je superheterodinski aparat, ki pa ga precej nadkriljuje po zvočni kvaliteti.

Skoraj vsi moderni sprejemniki so tudi že kombinirani z zvočniki v enem samem okviru, ker se na ta način ceneje izdelujejo, kakor če je zvočnik ločen od aparata, razen tega se pa s tem prepreči, da bi se priklonili na aparat poljuben sistem zvočnika, zaradi česar bi utegnili trpeti kvaliteta glasu. Kdor si bo hotel letos nabaviti modern zvočnik, se bo moral vsekakor odločiti za dinamičnega, če noče, da bo njegova sprejemna naprava že čez leto dni zastarela. Lep napredek se pozna pri dinamičnih zvočnikih z jeklenim magnetom, ki ne potrebuje posebnega vzbujevalnega toka. Videti je, da se bodo prav ti razvili v ljudske zvočnike bodočnosti. Stari magnetični zvočniki se niso od lani prav nič spremenili. Izboljšali so se le sistemi s prosto obešeno kotvo, ki so po kakovosti izvrstni. Veliko pozornost pa vzbuja letos tako zvan "osciloplan," izboljšana konstrukcija elektrostatičnega zvočnika, ki se že v sedanjem stanju lahko amatra za vobče najboljši sistem. Tisti, ki so imeli priliko poslušati posamezne sisteme, pravijo, da mora človek dinamične zvočnike sicer občudovati, ali zaljubljeni se lahko samo v osciloplan.

RAJ OMOŽENIH ŽENSK

Belgijske žene lahko postavijo justičnemu ministru Fernandu Cocque spomenik. Dal jim je zakon, ki pomeni radikalen prelom z dosedanjimi pravicami moških, zlasti soprogov. Po tem zakonu ima sodišče pravico izterjati od moža denarno vsoto, ki je potrebna za dostojno življenje zakonske družice. Če se ta sredstva iz kakršnihkoli virov akrcijo, mora prispevati k vzdrževalni belgijska država iz posebnega fonda. Dalje ima sodišče pravico prepovedati možu prodajo pohištva in nepremičnin, če to zahteva žena ali ločenka. Novi zakon štiti ženo v prvi vrsti pred zlorabo moževe avtoritete, daje pa ji pravico, da sama upravlja imetje, z njim svobodno razpolaga in ga tudi lahko prodaja po lastni prevladnosti.

Pisava je kriva

Kako to, da se sestajaš z lekarnarjem, čeprav si zaročena s zdravnikom?

Ker je lekarnar edini človek, ki zna čitati pisma mojega ženina.

RAZNE VESTI

Sodno postopanje proti bratom Insull

Chicago. — V krogih državnega pravdnika se govori, da morda bodo Združene države zahtevale od Kanade in Francije izročitev bratov Martina in Samuela Insulla, ki se bosta vsekakor morala zagovarjati zaradi kršenja "višnjevoznarčnih" zakonov države Illinois. Oba Insulla, bivša javnopravna magnata in finančna carja, sta nedvomno vedela, kaj ju čaka, zato sta se pravočasno umaknila iz Amerike. Med preiskavo o propadi Midwest Utilities Co. je prišlo na dan, da so prodajali delnice, ko je bila omenjena družba že neolupljena. To je pa kriminalen prestopnik in nekdo bo moral dati odgovor.

Točilnice opojnih pijač v Chicagu

Chicago. — To mesto ima 1,942 točilnic, v katerih prodajajo alkoholne pijače, se glasi izjava zveznega prohibicijskega biroja v Chicagu. Nekateri menijo, da je število točilnic večje. Ta zanimiva statistika je rezultat preiskave, ki jo je odredil glavni prohibicijski inspektor Eliot Ness. V zadnjih dveh dneh so prohibicijski agenti ugrizorili 28 navalov na točilnice alkoholnih pijač. Pred prohibicijo je imelo Chicago 7,600 salunov, od katerih je moral vsak plačati tisoč dolarjev mestu za licenco.

Sinovi ubili očeta v Penni

Uniontown, Pa. — Illey Tate, živinski trgovec in oče dvajsetih otrok, je bil zadnjo soboto zvečer ustreljen od lastnih sinov. O Tatu, ki je bil 75 let star, so govorili da je bogat in imajo \$50,000 zakopanih nekje v hribih, kjer je imel posestvo. To so menda verjeli tudi njegovi otroci in da se polaste tega zaklada, so ubili očeta. Trije sinovi so zdaj v zaporu.

Čikaški tiskarji so si znižali mezo za sedem centov

Chicago. — Unija tiskarskih delavcev št. 16 je zadnje nedeljo odglasovala z večino, da pristane na znižanje meze za sedem centov na uro pri delu podnevu in za deset centov na uro za dnevno delo ter \$1.50 za nočno delo; odalej bo \$1.22 in pol centa za dnevno in \$1.40 za nočno delo. Ker je ena tretjina članov unije brez dela, je unija sklenila, da ne bo več sprejemala vajencev za dobo sedanjepogodbe, ki ima trajati še dve leti.

Prohibicijski aretirali 7033 oseb v avgustu

Washington, D. C. — Biro prohibicije poroča, da je bilo meseca avgusta 7033 oseb aretiranih v Združenih državah zaradi kršenja suhega zakona. Lani v tem mesecu je bilo aretiranih 7459 oseb, letos v juliju pa 7067. Biro dalje poroča, da so v avgustu prohibicijski zaplenili 1224 avtov in čolnov, 1578 kotlov za kuhanje žganja, 168 pivovar, 264,877 galon piva, 150,792 galon spirita in žgane pijače ter 12,080 galon vina.

Fosil štirinogate ribe najden

Kop-nhagen, Danska, 19. septembra. — Lauge Koch, polarni raziskovalec in geografski strokovnjak, poroča, da je našel v Grenlandiji okamenico nekega doslej neznanega živalskega stvora, ki je bil pol ribe in pol dvoživke, torej nekak "manjka-joči člen" med ribami in amfibijami. Okostje predstavlja ribo, ki je imela štiri noge, da je lahko prilezla iz vode na suho.

Poštni uradnik molči

Washington. — Načelnik poštne departamenta za klasifikacijo ni hotel z nobenim novinarjem razpravljati, kakaj poštne oblasti nočejo dati socialistični stranki pravico drugega razreda za razpošiljanje tednika "America for All."

Wagner bo zahteval senatno preiskavo

New York. — Senator Wagner je obljubil Asociaciji za napredek zamorcev, da bo v prihodnjem zasedanju kongresa predložil resolucijo za preiskavo razmer, pod katerimi so prisiljeni delati zamorci pri nasipih ob reki Mississippi, kjer delajo po 12 ur dnevno in več po 10 centov na uro.

Skrajšanje delovnika pred arbitražo

New York. — Izdajatelj časopisov so v tem mestu pristali, da pride pred arbitražo ne le vprašanje mezd, katere skušajo znižati za 20%, tiskarji pa zahtevajo zvišanje za 9%, marveč tudi vprašanje krajšega delovnika — 30 ur na teden. Prvotno so se izdajatelji temu upirali.

Čikaški peki dobili šesturnik

Chicago. — Čikaški organizirani peki so uvedli šesturnik v unijknih pekarnah, kar je rezultiralo v večji zaposlitvi brezposelnih članov. To skrajšanje delovnika je v skladu s gibanjem za delitev dela in — miselite.

SOLE NA KOLESIH

V nekaterih delih Kanade ne hodijo otroci do šole, temveč sola prihaja do otrok. To je v ozemljih, ki so prerediti naseljena in stanujejo ljudje predaleč drug od drugega.

Vzgojni problem so skušali tu rešiti na razne načine. Predvsem se pouk vrši v širokem obsegu pismeno. Brati in pisati uče otroke starši, pismene naloge se pošiljajo učitelju, ki jih vrača s popravki in naveti. Solake ure imajo tudi mnoge velike brezične postaje. A najboljši rešitev so potujoče šole. Velik železniški vagon je urejen kot šolska soba in potuje iz kraja v kraj. V vaakem kraju ostane kakšna dva tedna in v tem času prihajajo od vsepoved otroci k pouku.

Svetilna snov v človeškem telesu

Na dunajskem zavodu za raziskovanje radija so poskusili v zadnjem času razdirati atome plemenitih plinov (hedja, argona, kripton, kaenona). Pri tem so se pojavili nenadoma čisto posebni, novi atomski drobelci, ki o njih niso vedeli, kam bi jih uvrstili. Sele nadaljnje raziskovanje bo odločilo dokončno o značaju teh novih žarkov.

To je fenomen svetilkajočih kamnov. So rudnine, ki se pričnejo nenadoma svetiti, čim jih segrejemo na 250 do 300 stopinj. Nekateri imajo medel, komaj oparen sij, druge pa intenziven, pestrobaren sij. Omenjeni dunajski zavod prelakuje sedaj sistematično najrazličnejše rudnine v tem pogledu. Koček kamene soli iz Bohine se svetli n. pr. v žarki luči, marsikatera druga sol pa ostaja temna. A veroka za to različno sadržanje danes še ne vemo.

Na histološkem zavodu dunajske univerze so odkrili na živalskih in človeških jetrih apert drugačen svetilni fenomen. Pod žarkultravioleto svetiljke se za bližajo v jetrih majhne točke, ki izvirajo po vsaj priliki od dotedaj še neznanen snovi. To ni ne tolača, ne beljakovina, ne sladkor in aploh nobena snov, o kateri so doslej vedeli, da jo vsebujejo jetra. Dali so ji ime "svetilna snov X."

Nova raziskovanja torej kažejo, da še danes nimajo prili od tiste točke v razvoju znanosti, ko bi lahko rekli, da ne more odkriti nič velikega več. Odkritja, ki so danes slučajna in nimajo nobenega praktičnega pomena, bodo čez deset, dvajset let lahko karakterizirala nove dobe v znanstvenem razvoju. Tudi o Roentgenovih in radijevih žarkih ali pa o Hertsovih brezičnih valovih ni svet ob njihovem odkritju vedel, da bodo nekoč toliko pomenili, kolikor pomenijo danes, ko si življenja brez njih skoraj ne moremo več predstavljati.

"Narava v Surovosti" je redkokdaj MILA

PADEK CARIGRADA
"Narava v Surovosti" - to je to
nasled Thomas Webb ...
naslednjim od divjakega
holje 5000 kristalinskih hranilcev
- to rak opretnostne barbarske
tolpe 250.000 moč pod nesumljivim
Muhamedom II - 1453!

—in surov tobak nima mesta v cigaretah

Tega ni v Luckies
... najmilejši cigareti
kar ste jih kdaj kadili

MI kupujemo najboljši in najfiniši tobak na celim svetu - toda s tem le ni povedano, kaj ljudje vsepoved smatrajo Lucky Strike za najmilejšo cigareto. Dejstvo je, da nikdar ne pregledamo rešnice, da je "Narava v Surovosti"

"It's toasted"
To svojček ima Luckies

"Ako mi ne bi bilo knjige, ako mi ne bi bilo prijatelja ali če ne bi bilo milice kakor nje, goi smel, bo svet napredek izločen po to njegovost, četudi ugodi svoje telo v grobo."
RALPH WALDO EMERSON

Ali ne poznate to, kaj je čisti svet opredelil v obliki Lucky Strike?

